

Reactie Consultatievoorstel

Aan: Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Afzender: Stichting de Thuiskopie

Betreft: Consultatiereactie Wet tot wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

18 december 2024

Hooggeachte heer Bruins, geachte betrokken ambtenaren,

Stichting de Thuiskopie heeft met belangstelling kennisgenomen van het bovengenoemde voorstel van wet en maakt daarbij graag de volgende opmerkingen.

Introductie Stichting de Thuiskopie

Stichting de Thuiskopie is, op grond van artikel 16d lid 1 Auteurswet, aangewezen als de in dat artikel bedoelde rechtspersoon belast met de inning en verdeling van de thuiskopievergoedingen die de fabrikant of importeur van vergoedingsplichtige voorwerpen verschuldigd is op grond van artikel 16c lid 2 Auteurswet. In artikel 16d Auteurswet is voorts bepaald dat Stichting de Thuiskopie in aangelegenheden betreffende de inning en vergoeding de rechthebbenden in en buiten rechte vertegenwoordigt.

De thuiskopievergoeding biedt de auteurs- en naburig rechthebbenden compensatie voor de inkomsten die zij mislopen doordat hun werk voor privé-doeleinden gekopieerd wordt. Privé personen mogen voor eigen oefening, studie en gebruik een kopie maken van auteursrechtelijk beschermde werken (audio, audiovisueel, geschriften en beeldwerken) zonder voorafgaande toestemming van de rechthebbenden, mits daar een billijke vergoeding voor die rechthebbenden tegenover staat. Deze vergoedingen worden geïnd via een heffing op voorwerpen die worden gebruikt om privé kopieën van beschermde werken mee te maken, zoals smartphones, tablets, laptops etc.

De SONT (Stichting Onderhandelingen Thuiskopievergoeding) heeft de wettelijke taak te onderhandelen over de hoogte van de thuiskopievergoedingen en de voorwerpen waarop thuiskopieën kunnen worden gemaakt, en daar een besluit over te nemen. In de SONT zijn betalingsplichtigen en rechthebbenden gelijk vertegenwoordigd. De SONT wordt geleid door een onafhankelijk voorzitter, die daartoe is aangewezen door de Minister van Justitie

en die bij gebreke van overeenstemming tussen partijen in de SONT de knoop kan doorhakken over de hoogte van de vergoedingen en de voorwerpen waarop die vergoeding rust.

Het Wetsvoorstel

Hoewel het in consultatie gegeven wetsvoorstel grotendeels betrekking heeft op bibliotheekvoorzieningen en voor dat deel niet direct relevant is voor het werkkterrein van Stichting de ThuisKopie, bevat het voorstel een onderdeel (artikel II sub E) dat de belangen van Stichting de ThuisKopie en de door haar wettelijk vertegenwoordigde rechthebbenden rechtstreeks raakt.

Artikel II sub E van het Wetsvoorstel bepaalt als volgt:

Artikel 16e wordt als volgt gewijzigd:

1. In de eerste zin wordt na "de in artikel 16c bedoelde vergoeding" ingevoegd "en de voorwerpen ten aanzien waarvan die vergoeding verschuldigd is," en wordt "wordt vastgesteld" vervangen door "worden vastgesteld".

2. Na de eerste zin wordt een zin toegevoegd, die luidt: De besluiten van de stichting worden in de Staatscourant gepubliceerd.

3. In de derde zin (nieuw) wordt toegevoegd "voor een periode van ten hoogste drie jaren".

4. Na de derde zin (nieuw) worden vier zinnen toegevoegd, die luiden: De voorzitter kan na afloop van deze periode aansluitend tweemaal opnieuw worden herbenoemd voor een periode van telkens ten hoogste drie jaren. In het benoemingsbesluit wordt de hoogte van de beloning van de voorzitter geregeld. De in artikel 16d bedoelde rechtspersoon draagt de kosten van de in de eerste zin bedoelde stichting. Bij algemene maatregel van bestuur, op voordracht van de Minister van Justitie en Veiligheid, kunnen daaromtrent nadere regels worden gesteld.

Bevoegdheid SONT

De voorgestelde wijziging onder nummer 1. verduidelijkt blijkens de toelichting bij dat artikel dat SONT niet alleen de hoogte van de vergoeding vaststelt, maar ook de vergoedingsplichtige voorwerpen waarop de vergoeding rust. Stichting de ThuisKopie merkt volledigheidshalve op dat de vraag ten aanzien van welke voorwerpen de thuisvergoeding verschuldigd is, al rechtstreeks voortvloeit uit het bepaalde in artikel 16c lid 1 en lid 2. In artikel 16c lid 2 is immers bepaald dat de verplichting tot betaling van de vergoeding rust op de fabrikant of de importeur van de voorwerpen bedoeld in het eerste lid, terwijl in dat eerste lid is bepaald dat het gaat om het reproduceren op een voorwerp dat bestemd is om een werk ten gehore te brengen, te vertonen of weer te geven. De voorgestelde verduidelijking – voor zover die al nodig zou zijn – kan in elk geval geen afbreuk doen aan het uitgangspunt dat de wet bepaalt welke voorwerpen vergoedingsplichtig zijn – namelijk alle voorwerpen die voldoen aan het in artikel 16c lid 1 genoemde criterium – en dat de SONT dus gehouden is om ten aanzien van dergelijke voorwerpen de hoogte van de vergoeding vast te stellen. SONT wijst uiteraard de facto de voorwerpen aan door de vergoeding daarvoor vast te stellen, maar heeft geen eigen beleidsruimte om van de vaststelling van iedere vorm van zo'n vergoeding af te zien, als een voorwerp evident onder de wettelijke definitie valt. Stichting de ThuisKopie meent dat het geen kwaad kan om dit in de toelichting nog te verduidelijken.

Kosten SONT

Onder punt 4. van het hiervoor genoemde artikel wordt onder meer voorgesteld dat Stichting de Thuis kopie de kosten van de SONT zou gaan dragen. Deze kosten, waaronder die voor de door de Minister van Justitie benoemde onafhankelijke voorzitter, worden blijkens de toelichting op p. 13 geraamd op ongeveer € 50.000,- per jaar. Opmerking verdient allereerst dat bij de artikelsgewijze toelichting (p.19) een ander bedrag wordt genoemd, namelijk “ongeveer € 20.000,- per jaar”.

In de algemene toelichting (p. 13) wordt als rechtvaardiging voor dit voorstel aangevoerd dat “...Stichting de Thuis kopie er *profijt* van [heeft] dat de leenrechtvergoedingen (sic, bedoeld zal zijn: *de thuis kopievergoedingen*) op een goede wijze worden vastgesteld.

Stichting de Thuis kopie wijst er met nadruk op dat de wettelijke thuis kopievergoeding een compensatie is voor de in de wet opgenomen beperking op het exclusieve recht van de rechthebbenden om het maken van kopieën van hun werken toe te staan of te verbieden. Zoals herhaaldelijk bevestigd in de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie rust op een Lidstaat die gebruik maakt van de mogelijkheid om een dergelijke beperking in zijn wetgeving op te nemen een resultaatsverplichting om de benadeelde auteurs de garantie te geven dat zij daadwerkelijk betaling ontvangen van een billijke compensatie ter vergoeding van het op zijn grondgebied ontstane nadeel. Deze resultaatverplichting heeft de Staat, voor wat betreft de vaststelling van de hoogte van de billijke vergoeding, in feite gedelegeerd aan de SONT. Alleen al om deze reden ligt het voor de hand om de kosten van SONT niet (via Stichting de Thuis kopie) volledig ten laste van de rechthebbenden te brengen: het zijn immers in de eerste plaats de begunstigden van de thuis kopie-exceptie, derhalve de consumenten, die profijt hebben van deze regeling, aangezien zij voor eigen oefening, studie en gebruik kopieën van beschermde werken kunnen maken, zonder daarvoor voorafgaande toestemming aan de rechthebbenden te hoeven vragen. In het verlengde hiervan hebben uiteraard ook de feitelijke betalingsplichtigen – de fabrikanten en importeurs van voorwerpen die een belangrijk deel van hun waarde ontlenen aan het feit dat op die voorwerpen thuis kopieën kunnen worden vastgelegd – er evenzeer belang bij dat de thuis kopievergoedingen op een goede wijze worden vastgesteld.

Daarbij loopt Stichting de Thuis kopie ook nog eens het risico dat in gerechtelijke procedures door betalingsplichtige partijen twijfel wordt gezaaid over de onafhankelijkheid van de door de Minister van Justitie benoemde Voorzitter van SONT, als Stichting de Thuis kopie eenzijdig diens kosten zou moeten betalen. Dat dit risico niet illusoir is, blijkt al uit het feit dat in rechte herhaaldelijk door betalingsplichtigen vraagtekens zijn geplaatst bij het marktonderzoek dat jaarlijks in opdracht van SONT plaatsvindt naar het kopieergedrag van consumenten, nu Stichting de Thuis kopie noodgedwongen alle kosten van dat onderzoek draagt, aangezien de betalingsplichtigen binnen SONT consequent geweigerd hebben om daaraan mee te betalen. Dat de betalingsplichtigen en de rechthebbenden op precies dezelfde wijze vragen kunnen stellen aan de onderzoekers (en dat ook doen) verandert in de praktijk vaak niets aan de kritiek die zij hebben op wat in feite ook hun onderzoeksrapport is.

Betalingsplichtigen hebben in het verleden ook meermaals de gang naar de rechter gemaakt n.a.v. besluiten van (de voorzitter van) SONT, waarbij vervolgens de rekening van de juridische procedures bij SONT en de rechthebbenden komt te liggen.

Het in de Auteursrechtlijn bepaalde op het gebied van de privékopie is aanleiding geweest voor meerdere arresten van het Hof van Justitie. Nieuwe technologische ontwikkelingen leiden regelmatig tot juridische discussies. Als betalingsplichtigen naar de rechter gaan, dan vragen zij om restitutie van in hun ogen teveel betaalde vergoedingen. Andersom is dat voor Stichting de Thuis kopie niet mogelijk. Als er een gebrek in de Nederlandse regels zit ten nadele van de rechthebbenden, dan kunnen de betalingsplichtigen niet worden veroordeeld alsnog te betalen wat billijk zou zijn. Stichting de Thuis kopie kan dan alleen de Staat aanspreken. Dat is een onevenwichtigheid.

Stichting De Thuis kopie verenigt alle rechthebbenden en is krachtens artikel 16d Aw ook hun vertegenwoordiger; betalingsplichtigen zijn niet op deze wettelijke basis verenigd. Leden van de achterban maken waar de uitkomst van de besluitvorming hen niet zint gemakkelijk op individuele basis de gang naar de rechter.

Deze ongelijkheid doet afbreuk aan het overleg binnen SONT waarvoor de wetgever dit orgaan juist specifiek in het leven heeft geroepen. Door alle betalingsplichtigen zich onder één rechtspersoon in de SONT te doen laten vertegenwoordigen kunnen de kosten eerlijker worden verdeeld en is er een reële kans op vermindering van kostbare juridische procedures.

Daarnaast mag niet onvermeld blijven dat Stichting de Thuis kopie nu ook reeds 100% van de kosten voor de beide adviseurs van de voorzitter van SONT voor haar rekening neemt. Ook hier dragen de betalingsplichtigen niet aan bij. Datzelfde geldt voor het eerder genoemde jaarlijks marktonderzoek en de kosten van het huidige onderzoek naar de herijking van de tarieven van SONT. Ook dit is een voorbeeld van ongelijkheid tussen de deelnemers binnen SONT die het overleg niet ten goede komt.

Stichting de Thuis kopie verzoekt de Minister eerbiedig om bovengenoemde redenen dit onderdeel van het voorstel te heroverwegen en de nodige maatregelen te nemen om te verzekeren dat de situatie binnen SONT evenwichtiger wordt en dat rechthebbenden niet eenzijdig met betaling van de besproken kosten, ten laste van de hen toekomende billijke vergoeding en derhalve in strijd met de resultaatverplichting van de Staat, geconfronteerd worden. Dan wel in het wetsvoorstel op te nemen dat bovenop de door SONT vastgestelde tarieven een vast percentage, in de orde van 1,5% ter bestrijding van de kosten die gemaakt worden voor de kosten van de adviseurs van de voorzitter van SONT; de kosten van de voorzitter van SONT; als ook voor de kosten van het jaarlijks marktonderzoek en tussentijds onderzoek, allen ten behoeve van de in SONT vertegenwoordigde organisaties van betalingsplichtigen en rechthebbenden en uiteindelijk ook de Staat.

Hoogachtend, namens Stichting de Thuis kopie en alle door haar vertegenwoordigde rechthebbenden,

Marcel van den Heuvel
Voorzitter Stichting de Thuis kopie